

RACHID TAHA
Je Suis Africain
Naïve Records, 2019, 36:56

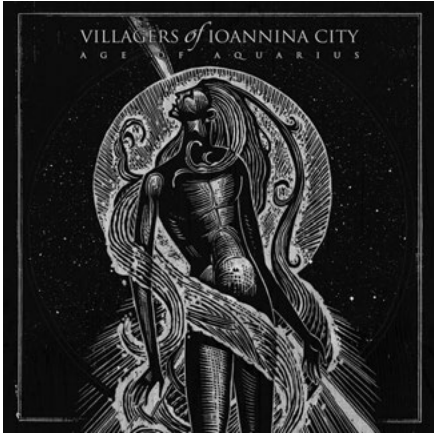
Pozdravy ze záhrobí vzbuzují otázku: tuší vůbec dotyční, že je poslali? U Rachida si můžeme být jistí: album s dlouholetým kamarádem Tomou Fetermanem, leaderem pařížské gypsy-punkové kapely La Caravane Passe, kompletně dokončil těsně před smrtí v září roku 2018. I tak k albu přistupujeme s nedůvěrou: nezabrnká nám někdo na city? Vždyť těžce nemocnému Tahovi (neurodegenerativní Arnold-Chiariho syndrom) viditelně slábly fyzické i autorské síly a studiu se vyhýbal šest let, tak proč by se najednou měl vzepnout a znovu nás dostat na lopatu. Doposlechnete, srovnáte si v hlavě texty a dojde vám, že před sebou máte dokonalou labutí píseň. Víc nostalgicky přemítavou, než předsmrtnou.

Poprvé navštívil Mali, v úvodní skladbě proto slyšíme balafon Aliho Keity, talking drum a soukous kytary, věčný zpochybňovatel jakýchkoliv hranic k nim ale přidal egyptské smyčce a sype ze sebe jména „dětí africké Lucy“: Mandela, La Kahina, Malcom X, Hendrix, Derrida, Marley a.... Rachid Taha.

Balafonem poháněný kytarový elektro-rock *Andy waloo* si střílí z popartové ikony (waloo znamená v arabštině nic), v šansonově-bluesové *Insomnia* odhaluje své srdce a *Aïta* je hořkou odpovědí na slavnou emigrantskou píseň *Ya Rayah*, slibující návrat domů. „Nevrátíš se, stejně jako já. Jsme věční nomádi,“ konstatuje Taha.

Jímavá mariachi fanfára ve *Wahdi* je pak uzlovým bodem alba: komu při ní neukápně slza, ať se přihlásí. Ve vášnivém duetu s elektropopovou alžírsko-švýcarskou zpěvačkou Flèche Love, kterou si sám našel na internetu, odhaluje Taha znovu svou nejsilnější parketu: umění dát najevo lásku k ženám. *Like A Devilish*, podle Tahy první píseň v angličtině, shrnuje své celoživotní heslo: přemýšlím, ale tančím. Skvělá rocková hitovka vycházející z neúprosných rytmů gnawa a zvuku loutny oud, dokládá, proč byl považován za fenomén vzácnější než albínský tygr.

Jiří Moravčík

VILLAGERS OF IOANNINA CITY
Age of Aquarius
Mantra Records, 2019, 65:47

Vesničané z Janiny (VIC) nejsou sice přímými potomky tureckého guvernéra Alího paši Janinského, který se pokoušel vládnout tomuto nikdy neuznanému řeckému pašalíku nezávisle na sultánovi v jakési kooperaci s usedlíky a historicky málo pochopitelnou pomocí Francie a Ruska, ovšem přirozeného mísení dějinných kořenů v bázi své hudby se prostě nezbavili. Helénský, byzantský, osmanský a po čtvrté křížové výpravě benátský kulturní mišmaš se zatvořil v tomhle městě, jímž navíc průběžně všemi směry protékali i se v něm usazovali židovští obchodníci. Toť ve zkratce vlivová báze VIC.

Řecká folk/prog/rock psychedelická alternativně podivínská scéna je obrovská a neuvěřitelně kvalitní. Kapela, založená v roce 2007, si po prvním studiovém albu *RIZA* (2014) vysloužila obdivné kritiky z celého světa. A já čekal napjatě, kdy a v jaké formě se zjeví nově.

Tak tu máme *Věk Vodňáře*. Začátek krátké *Welcome* je jak od Velvet Underground – špinavě drnkavá/drnčí kytara a vláčný zpěv bez pauzy přeplyne v titulní tvrdou, zatvrzelou, valivou hymnu. Vážnou, těžkou a nařikavou. Vrstvenou zdvojitými sóly kytary a hammondek. Stoner, česky to nejde. Rytmicky příbuzně kráčí a dupou dál s nahaleným zpěvem, nahalenými kytarami, mimoběžnými bicími pořád na pochodu, a v excitaci téhle (a to se divíte) zatím jen třetí skladby s přeskočným názvem *Part V* se konečně vyjeví, zprvu jen stopové, druhy klíčový nástroj kapely klarinet. Valí se to v očekávání. Je to tu! *Dance of Night* – dudy dují namísto předtím dominantního kytarového kvílení, vlastně pospolu, těžko rozeznat. Mnohohlasý. Basa s bicími jedou pořád huj do pochodu. *Father Sun* a *Cosmic Soul*, kdybychom odmíchali piano s dudami, jsou jasné metalovky. Pak lysergo-blues *Milennium Blues*. *For the Innocent* by zas klidně slušela Iggymu Popovi raných sedmdesátek. Pravda, ten nepoužíval ke kytarám, či namísto nich, balkánskou flétnu kaval. Těmhle klukům z vesnice to dobře funguje.

Petr Procházka

ELZA SOARES
Planeta Fome
Deck, 2019, 42:05

Po předchozích dvou až punkově navztekáných albech údajně devadesátiletá zpěvačka drží svou linii, dál způsobuje rozruch. Na archaický titul *Královna samby* proto zapomeňte. Oproti minulosti ubrala Elza s novým producentem Rafaellem Ramosem na zvukových experimentech a dočkáme se daleko větší pop-melodické vstřícnosti, řekněme odrazu možné naděje ve smyslu „i válka může znít jako radostný karneval“; nicméně – nebo snad právě proto – pokud se rýpete v otevřených ranách rasismu a pobuřujete vládnoucí elitu, s bezstarostnou sambou si pozornost nezískáte, nehledě na ventilaci míry naštvání, takže jako protipól vypustíte z klece nebývale dravé elektrorockové šelmy s hipopopovou hřívou.

„Nedáme se,“ pívá na úvod v *Libertação* za doprovodu elektroextrémistů BaianaSystem. Do některých skladeb vkládá zpěvačka odkazy na starší, vlastní i cizí písně: v *Blah bla bla*, až vyostřené analýze země, ji přerývá raper BNegão, když se zčistajasna, a to jsme u těch kontrastů, ozve medový hlas zpěvačka Tima Maiy v úryvku ze slavné milostné balady *Me dê Motivo*. *Comportamento Geral* je cover protiautoritářského manifestu od Gonzaguinha, složený během diktatury, převedený do rockového reggae se smyčci a oslavující dnešní pochybovače. „Zasloužili jste si to,“ konstatuje chrčivě Elza. Nebezpečně stoupající homofobie pro ni zůstává zásadní téma: od Caio Prado si vypůjčila hymnu LGBT *Não Recomendado* s elektronikou změněnou k nepoznání, a ironicky myšlený obal je dílo trans komiksového karikaturisty Laerte Coutinho. V *Não Tá Mais de Graça* se Elza vrací k ústřednímu verši dávné skladby *A Carned* Seu Jorgeho – „nejlevnější maso na trhu je černé“ – a s rapperem Rafaellem Mikem ho negují: „nejlevnější maso na trhu už není zadarmo“.

Závěrem: dej Bůh Elze další léta života

Jiří Moravčík

25. mezinárodní festival Jazz Goes To Town

8. – 12. 10. 2019, Hradec Králové

Čtvrtstoletí festivalu, na němž má jazz procházet městem, se podařilo díky brilantní kuratele dramaturga Zdeňka Závodného oslavit s plnou parádou, ale i prostorem pro duchovní zamýšlení. Řada muzikantů, kteří tu v posledních letech hráli, se vrátila ve zcela jiných konstelacích a kruh se jako by uzavřel, protože dramaturgovo působení se tím završilo. To ovšem neznamená, že šlo jen o vzpomínkové bilancování, ale diváci se dočkali v našich luzích a hájích dosud nevystupujících muzikantů i žhavých novinek.

Zcela signifikantně otevřel celou akci (již tradičně ve Studiu Beseda) Didrik Ingvaldsen Ensemble, který je jakousi esencí toho, co by měl festival naplňovat. Poučenost minulostí se tu snoubí s inovativními přístupy, kompozice jde ruku v ruce s improvizací a tohle těleso představuje internacionálnost žánru. Navíc norský trumpetista Didrik Ingvaldsen (loni byl na festivalu zastoupen v dechové sekci Spinifex Maximus) sestavil první podobu tohoto seskupení (tehdy ještě s přídomkem Orchestra) v Brně za pomoci saxofonisty Radima Hanouska a postavil tak další platformu, kde se mohou špičkoví čeští muzikanti v nejlepším slova smyslu konfrontovat se zahraničními umělci. Proměnlivá sestava se také letos rozrostla o fenomenálního britského saxofonistu Tobiase Deliuse a v Berlíně působící japonskou pianistku Rieko Okudu, kteří dodali opět nový rozměr. Čeští muzikanti v čele s explodujícím trombonistou Janem Jiruchou (ten tady loni hrál s Bucinatores Orchestra) ovšem rozhodně nestáli opodál. Zkrátka tavící kotel s velejemným kořením, který ovšem může konvenovat i posluchači nenaladěnému právě na nějakou pro něj neskusnutelnou avantgardu.

Naštěstí už snad neplatí, že do Hradce se bigbít hrát nejedzí, takže skutečně rockově našláplá současná produkce kvinteta Muff padla na úrodnou půdu. Repertoár složený převážně z materiálu z jejich nového alba *Fatalust* (které bylo doslova na spadnutí, ale nakonec výlisky nedorazily) dokázal, že kapela za dvacet let své existence rozhodně nepřeslapává na místě. Nejde ovšem jen o vývoj jako takový, Muff totiž dokážou i v běsnivé smršti zdůraznit i niternost své tvorby a vypíchnout jednotlivé detaily, na čemž má lví zásluhu saxofonista Marcel Bárta (na předchozím ročníku vystupující s Bucinatores Orchestra, Spinifex Maximus a Josef Kolo 7tet).

Druhý den se produkce přesunula do Náplavka café + music bar, což je sice velice zajímavý prostor pro hraní, ale svádí ignorantské návštěvníky (byť si zaplatili lístek a přišli na koncert) ke kafrání a až okázalému nezájmu o dění na pódiu, což značně ruší ostatní. Schválně jsem se šel podívat s předstihem na vystoupení amerického saxofonisty Kena Vandermarka a rakouského elektronika Christofa Kurzmanna o dva dny dříve do žižkovského klubu Punctum, což je ovšem trochu jiné café, kde se skutečně naslouchá. Jejich souznění, dané letitou spoluprací při různých příležitostech (u nás jsme ho mohli vidět na vystoupeních formace Made To Break na JGTT v roce 2016), má opravdovou hloubku, ale nepostrádá hravost, v níž precizní Vandermarkovy kreace skvěle doplňují Kurzmannovy leckdy vtipné šťouchy. To je však právě potřeba bedlivě vnímat.

Pavel Zlámal oslnil na JGTT v roce 2017 svým epochálním matematicko-duchovním sólovým vystoupením. Tentokrát se prezen-

toval se svým souborem PQ, který má úžasné nasazení a všechny ty finesy a špilce se v něm melou s plnou vervou. Takže „nezdvořáky“ v Náplavce hravě převálcoval a možná v nich i zasel nějaké semínko. Kromě fenomenálního lídra slouží jistě za pozornost především hra pianisty Martina Konvičky, jehož lehké dlouhé prsty dokáží při vší údernosti navodit jakousi lyrickou atmosféru. Celkově tu ovšem nechybí určitý jemňounce surrealistický humor.

Ti, kdož nebyli ve čtvrtek v Biu Central, přišli rozhodně o hodně. Izraelskýasklarietista Ziv Taubenfeld exceloval na JGTT v roce 2017 coby člen freakové kapely Kuhn Fu. Tentokrát přijel se svým novým ansámblem Full Sun, v němž dal dohromady vpravdě excelentní mezinárodní sestavu, jež dokonale ztvárňuje jeho rozevláté hudební nápady. Na saxofon tu hraje v Amsterdamu usazený Američan Michael Moore, na trombón Nizozemec Joost Buis, na trubku Portugalec Luis Vicente, na piano Argentinec Nico Chientaroli,

Didrik Ingvaldsen Ensemble (foto Helena Herzánová)

Muff (foto Helena Herzánová)

na kontrabas Brit Olie Brice a do bicích tepe Nizozemec Onno Govaert. Skladby věnované Johnovi Tchicaiovi či Moondogovi jako by vyjadřovaly esprit dedikovaných a nadále se dělo všechno možné, pelmel těch nejlepších ingrediencí, které se neslily dohromady, ale růžky tu vystrkovaly orientální motivy, ozvěny klasické éry moderního jazzu i bluesové citění, to vše namícháno s nesmírnou invencí, spontaneitou i precizností. Zkrátka delikatesa non plus ultra.

Po tomhle uvolněném odvazu mi přišlo vystoupení věhlasných Digital Primitives zpočátku poněkud cirkusácké. Hvězdné sestavě dominuje zpěvák, hráč na bezpražcové banjo a řadu afrických (mnohdy elektrifikovaných) nástrojů Cooper-Moore, který je ale sofistikovaný klaun, jenž ve své hře jakoby vyzývá staré rituály, které jsou de facto taky určitým cirkusem. Takže nakonec se vlastně do toho rituálu můžete vnořit a začít s ním žít. Bubeník Chad Taylor pochází z chicagského jazzového undergroundu, ale je schopen se vydat různými směry a tady jako by se vracel ke kořenům svých afrických prapředků zvláště v použití drnkacích perkusivních nástrojů. A saxofonista a basklarinetista Assif Tsahar do toho zase vnáší svůj izraelský původ a přes jazzový feeling cítí motivy Středního Východu. Takže můj původní blok daný příliš silným předchozím zážitkem se nakonec uvolnil. Možná by to fungovalo mnohem lépe v opačném pořadí.

Páteční program začal již odpoledne v Galerii moderního umění svěrážnou multimediální performancí Victory Nox Art Division Team: *Tribute To Antoine-Joseph Adolphe Sax*, což mělo své opodstatnění už v tom, že prakticky v žádné kapele letos nechyběl saxofon. Na to pak navázal na balkónu budovy internacionální Zebra Street Band, v němž to šrotili a cinkali Onno Govaert a Fabio Galeazzi, dechové sekci vévodil barytonsaxofonista John Dikeman (jinak krom mnoha jiného člen Spinifex), jemuž víc než jen přifukovali Natalio Sued na soprán-saxofon, Andrius Dereviacenko na tenorsaxofon a Salvoandrea Lucifora na trombón. A pak se jazz opravdu vydal na cestu městem. Tahle rockerská pouliční dechovka má skutečně říz a dokáže náhodné kolemjdoucí strhnout, aby ji omámeně sledovali jako hloďavci krysaře či zůstali stát s otevřenou pusou v němém úžasu. Kapela se dočkala i spontánního pohoštění v podobě sklenice vína, které jim z místní vinotéky vyběhla přinést šenkýřka (tuším že se jmenuje Martina). A tenhle průvod nás zavedl až ke Sboru kněze Ambrože, kde čekalo duchovní zklidnění v podobě dua Michael Moore a Ziv Taubenfeld, které rozvíjelo drobné črty do nádherně procítěných nadpozemských motivů. Nejmotivnější vrchol celého festivalu. A pak zaveleli zebří krysaři a odvedli nás do Bia Central.

Po tak silném vystoupení v kostele bylo i přes pochodovou přestávku poněkud těžké se přeladit, a tak mi najednou britský Binker Golding's Band přišel přes charismatického saxofonistu ve vedoucí úloze poněkud všední.

The Zebra Street Band (foto Lukáš Veselý)

Wojtek Mazolewski Quintet (foto Lukáš Veselý)

Impuls ke změně ve vnímání nakonec nepřišel od něho, ale od pianistky Sarah Tandy, která tu sice pouze zaskakovala, ale její podmanivý, ale vůbec ne okázalý projev mě dokázal zcela strhnout. Ale jako celek to nepřinášelo ani dostatečný drive ani žádná překvapení.

Následující Wojtek Mazolewski Quintet byl už z trochu jiného těsta a svoji fusion ledasčeho podával s obrovským nasazením a o divoké přemety tu nebyla nouze. Prog jazz nebo možná nurock nebojící se do sebe infiltrovat jakýkoliv podnět a přetavit ho po svém. Kontrabasista v roli silového lídra ponechával prostor všem hráčům a polským kolegům tu byl dokonalým partnerem trumpetista Oskar Török, který dokáže zabodovat v jakémkoliv kolektivu (mimořadně krom mnoha

jiných také člen Bucinatores). A pak hurá na náplavku, kde už Zebra Street Band rozjížděli „zábavu“, tudíž protentokrát byla volná zábava namísto.

Závěrečný den otvíral program koncert v Městské siní, což je do jisté míry také sakrální prostor, který dokonale sloužil zbrusu novému duu Klaus Kugel a Pavel Hrubý (v roce 2017 hrál na JGTT se svou kapelou Limbo) a jeho „divokému“ ambientu. Tohle spojení německého bubeníka a českého saxofonisty a klarinetisty se poprvé představilo o něco málo dříve na pražském Free Jazz Festivalu, ale přes jejich svobodomyšlnost bych tady termín free jazz jako terminus technicus úplně nepoužíval. Spíš je to propojení dvou podobně uvažujících hudebních myslí, které se

Klaus Kugel & Pavel Hrubý (foto Helena Herzánová)

Dvakrát: Paal Nilssen-Love's Large Unit (foto Lukáš Veselý)

možná teprve hledají, ale styčná vzájemnost už je z toho teď cítit. Kugel je perfekcionista, hračičkář a to přesně odpovídá jemným předivům Hrubého hry.

Dramaturgickým obloukem se poslední koncert festivalu vrátil zpět do Studia Beseda. Norský bubeník Paal Nilssen-Love získával ostruhy zejména „pod knutou“ Petera Brötzmanna (s ním a Stevem Swellem ostatně vystoupil na JGTT 2016), působil v supertriu The Thing a řadě dalších konglomerací, v posledních letech se však stal kapelníkem vlastní mezinárodní Large Unit, kde shromáždil řadu výrazných muzikantských osobností různého ražení. Tenhle patnáctičlenný big-band hraje skvěle jako kompaktní těleso i ve fragmentárních pasážích. Každý tu má svou roli. Hnacímotorem tu nejsou ani tak zdvojené bicí (na ty druhé hraje Andreas Wildhagen), ale spíše tuba Pera Akeho Holmlandera, který navíc tvrdí muziku víc než basa (tu zde třímají Jon Rune Strøm a Christian Meaas Svendsen), roli kořenářů tu hrají akordeonista Kalle Moberg či perkusista Celio DeCarvalho, avšak největší pozornost na sebe strhává dechová sekce v čele s trombonistou Matsem Ālekintem, který si stejnou měrou zasloužil uznání na JGTT 2017 coby člen Angles 7. Jeho superexplozivní power-hra je vskutku fascinující. Za zvláštní zmínku ovšem stojí i nová posila jednotky – drobná dánská soprán-saxofonistka Signe Emmeluth, která přes svou subtilní postavu nezaostává ve svém výkonu za robusním Ālekintem rozhodně pozadu. Takže standing ovation a basta fidli!

P.S.: Po dramaturgovi Zdeňkovi Závodném zůstal obrovský kus práce a nad jeho odchodem by se dalo téměř truchlit. Nicméně jeho nástupcem se nestává nikdo jiný než Michal Wroblewski a tudíž by nastavená lafka s největší pravděpodobností neměla jít příští rok dolů.

Petr Slabý

